

ŠIAULIŲ APYLINKĖS TEISMAS

SPRENDIMAS

2025 m. birželio 25 d.
Radviliškis

Šiaulių apylinkės teismo Radviliškio rūmų teisėja Edita Jusevičienė,
sekretoriaujant Daivai Bileišienei,
dalyvaujant pareiškėjai M. B., jos atstovui Juliui Paškevičiui,
viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos M. B. pareiškimą dėl palikimo atsiradimo vietos nustatymo, suinteresuoti asmenys: Valstybės įmonė Turto bankas, Joniškio rajono savivaldybė, Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

Teismas

n u s t a t ė :

1. pareiškėja kreipėsi į teismą pareiškimu, prašydama nustatyti palikimo atsiradimo po R. N. mirties vietą Lietuvos Respublikoje.

2. Pareiškėja nurodo, kad 2024-12-12 Joniškio rajono notarų biuras atsisakė priimti pareiškimą dėl palikimo priėmimo po palikėjo R. N. mirties ir užvesti paveldėjimo bylą, nes mirusiojo nuolatinė gyvenamoji vieta yra ne Lietuvos Respublikoje, kadangi palikėjas deklaravo išvykimą į Ispaniją. Palikėjas palaikė artimus santykius su savo brolio žmona L. N., pareiškėjos mama, kuri, žinodama, kad palikėjas turi finansinių sunkumų, pakvietė jį atvykti į Ispaniją užsidirbti pinigų. 2013 m. palikėjas išvyko užsidirbti pinigų į Ispaniją. Palikėjas nevyko dirbti nuolatinio darbo į Ispaniją, kas rodytų jo siekį įsikurti konkrečioje vietoje. Priešingai, jis dirbo sezoninius darbus visoje Ispanijoje, todėl neapsistojo vienoje gyvenamojoje vietoje, o keitė miestus pagal tuo metu dirbamą darbą. 2015 m. R. N. buvo grįžęs į Lietuvą su tikslu susirasti darbą, tačiau nesėkmingai, kas paskatino jį vėl grįžti dirbti į Ispaniją. Palikėjas, dirbdamas beveik dešimt metų Ispanijoje, neįsigijo kito nekilnojamo turto, kas rodytų jo siekį įsikurti Ispanijoje. Be to, jis nebuvo sudaręs testamentą Ispanijoje dėl savo turto palikimo, taip susiejant savo asmeninių interesų centrą su šia šalimi. 2014 m. R. N. sudarė jam priklausančios dirbamos žemės nuomos sutartį su Joniškio rajono Skilvionių žemės ūkio bendrove, kurios pagrindu išnuomojo 6 ha žemės sklypą. Ši sutartis vėliau buvo pratęsta iki 2022 m., o galiausiai iki 2027 m. Gyvenamojo namo ir pagalbinių ūkinių pastatų, esančių adresu (*neskelbtina*), priežiūra ir išlaikymu rūpinosi palikėjo sesuo I. G., taip pat tuo tikslu parašė jai įgaliojimą, suteikiant teisę I. G. atstovauti jo interesus nuomojant jam priklausančią nekilnojamą turtą bei sprendžiant turto priežiūros ir išlaikymo klausimus. Žemės sklypą, esantį adresu (*neskelbtina*), pagal susitarimą prižiūri kaimyninio žemės sklypo savininkas R. B. Palikėjas kiekvienais metais bent mėnesiui grįždavo į Lietuvą aplankyti savo artimųjų, t. y. sesers I. G., sūnėno ir dukterėčios, be to, nuolatos susisiekdavo telefonu su artimaisiais Lietuvoje. Kadangi yra palikėjo dukterėčia, todėl, kaip

įstatyminė įpėdinė, turi teisę paveldėti palikėjo turtą. Niekas iš įpėdinių nesikreipė į notarą su pareiškimu dėl palikimo priėmimo po R. N. mirties, todėl nustačius palikimo atsiradimo po palikėjo mirties vietą Lietuvos Respublikoje, įgis teisę kreiptis į notarą su pareiškimu dėl palikimo priėmimo.

3. Suinteresuotas asmuo valstybės įmonė „Turto bankas“ pateikė atsiliepimą į pareiškimą. Prašo bylą nagrinėti teismo nuožiūra, atsižvelgus į Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos išdėstytus argumentus.

4. Suinteresuotas asmuo Joniškio rajono savivaldybė pateikė atsiliepimą. Su pareiškimu sutinka.

5. Suinteresuotas asmuo Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos pateikė atsiliepimą į pareiškimą. Nurodo, kad neprieštaraus pareiškėjos prašymo patenkinimui, jei teismas, ištyręs įrodymus, nustatys palikėjo mirties vietą Lietuvos Respublikoje.

6. Pareiškėja teismo posėdžio metu pareiškimą palaikė pareiškime išdėstytais motyvais. Papildomai parodė, kad mirusysis yra jos tėvo brolis, jis buvo nevedęs, vaikų neturėjo. Ispanijoje R. N. darbą surado jos mama. R. N. Ispanijoje dirbo sezoninius darbus. Grįždavęs į Lietuvą, apsistodavo pas seserį. Kadangi yra palikėjo dukterėčia, todėl, kaip įstatyminė įpėdinė, turi teisę paveldėti palikėjo turtą. Prašo pareiškimą tenkinti.

7. Liudytojas D. G. parodė, kad mirusysis R. N. yra jo mamos brolis. R. N. Ispanijoje dirbo sezoninius darbus, grįždavęs į Lietuvą apsistodavo pas jo mamą bute, taip pat vykdavo į kaimą, kur buvo jo nekilnojamas turtas. R. N. buvo išsideklaravęs iš Lietuvos Respublikos, kad nereikėtų mokėti papildomų mokesčių. R. N. priklausanti žemė buvo išnuomota, o namą prižiūrėdavo kaimynas, pjaudavo žolę.

8. Liudytoja L. N. parodė, kad mirusysis buvo jos vyro brolis. R. N. į Ispaniją vykdavo dirbti sezoninių darbų tikslu užsidirbti pinigų. Gyvenamąją vietą Ispanijoje keisdavo pagal tuo metu turimo darbo vietą. R. N. turtu Lietuvoje rūpinosi jo sesuo, kol buvo gyva.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

pareiškimas tenkintinas.

9. Pareiškimas paduodamas palikimo atsiradimo vietos notarui (CK 5.50 straipsnio 2 dalis, Notariato įstatymo 28 straipsnis). CK 5.4 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad palikimo atsiradimo vieta laikoma paskutinė palikėjo nuolatinė gyvenamoji vieta (šio kodekso 2.12 straipsnis). Jeigu palikėjas negyveno nuolat vienoje vietoje, palikimo atsiradimo vieta laikoma: vieta, kur palikėjas paskutinius šešis mėnesius prieš mirtį daugiausia gyveno; jeigu palikėjas gyveno keliose vietose, palikimo atsiradimo vieta laikoma ekonominių ar asmeninių interesų vyraujanti vieta (turto ar jo pagrindinės dalies, kai turtas yra keliose vietose, buvimo vieta; sutuoktinio, su kuriuo palikėjas paskutinius šešis mėnesius prieš mirtį palaikė santuokinius santykius, gyvenamoji vieta arba su palikėju kartu gyvenusio vaiko gyvenamoji vieta) (CK 5.4 straipsnio 2 dalis). Jeigu negalima nustatyti palikėjo gyvenamosios vietos pagal aplinkybes, nurodytas šio straipsnio 1 ir 2 dalyse, palikimo atsiradimo vieta gali būti nustatoma pagal palikėjo pilietybę, jo registraciją, jam priklausančių transporto priemonių registracijos vietą ir kitas aplinkybes (CK 5.4 straipsnio 3 dalis).

10. Nuo 2015 m. rugpjūčio 17 d. ES valstybėse narėse, išskyrus Daniją ir Airiją, yra taikomas Reglamentas 650/2012, nustatantis jurisdikcijos, taikytinos teisės parinkimo, teismo sprendimų ir autentiškų dokumentų pripažinimo ir vykdymo taisykles bei Europos paveldėjimo pažymėjimą tarptautinio paveldėjimo bylose. Siekiant išsiaiškinti, ar paveldėjimas yra tarpvalstybinio pobūdžio ir dėl to patenka į Reglamento 650/2012 taikymo sritį, reikia nustatyti, pirma, valstybę narę, kurioje buvo palikėjo įprastinė gyvenamoji vieta jo mirties dieną, antra, paveldėjimo turto buvimo vietą, trečia, įpėdinių gyvenamąją vietą (LAT civilinė byla Nr. e3K-3-1-378/2021)

11. Remiantis ESTT prejudiciniu sprendimu, paveldėjimo klausimą nagrinėjanti institucija (šiuo atveju bylą nagrinėjantis teismas) turi nustatyti paskutinę įprastinę palikėjo gyvenamąją vietą, kaip tai suprantama pagal Reglamentą 650/2012. Pažymėtina, kad palikėjo paskutinė įprastinė

gyvenamoji vieta nustatoma tik vienoje iš valstybių narių, įvertinus visas atitinkamo atvejo aplinkybes (ESTT sprendimas byloje C-80/19, 40 punktas) (LAT civilinė byla Nr. e3K-3-422-378/2020). ESTT prejudiciniame sprendime nurodė, kad, nustatant paskutinę įprastinę palikėjo gyvenamąją vietą, visų pirma turi būti vertinami Reglamento 650/2012 23 konstatuojamojoje dalyje nurodyti kriterijai, tokie kaip visos palikėjo gyvenimo aplinkybės kelerius metus prieš mirtį ir mirties dieną, atsižvelgiant į palikėjo buvimo atitinkamoje valstybėje trukmę, reguliarumą bei to buvimo aplinkybes ir priežastis. Tik tuo atveju, jei pagal šiuos kriterijus nepavyksta tinkamai nustatyti paskutinės įprastinės palikėjo gyvenamosios vietos, turėtų būti vertinami Reglamento 650/2012 24 konstatuojamojoje dalyje įvardyti kriterijai, tokie kaip palikėjo šeimos ir socialinio gyvenimo centras ar palikėjo pilietybė (ESTT sprendimo byloje C-80/19 37–39 punktai). ESTT prejudiciniame sprendime nurodė, kad, nustatant paskutinę įprastinę palikėjo gyvenamąją vietą, visų pirma turi būti vertinami Reglamento 650/2012 23 konstatuojamojoje dalyje nurodyti kriterijai, tokie kaip visos palikėjo gyvenimo aplinkybės kelerius metus prieš mirtį ir mirties dieną, atsižvelgiant į palikėjo buvimo atitinkamoje valstybėje trukmę, reguliarumą bei to buvimo aplinkybes ir priežastis. Tik tuo atveju, jei pagal šiuos kriterijus nepavyksta tinkamai nustatyti paskutinės įprastinės palikėjo gyvenamosios vietos, turėtų būti vertinami Reglamento 650/2012 24 konstatuojamojoje dalyje įvardyti kriterijai, tokie kaip palikėjo šeimos ir socialinio gyvenimo centras ar palikėjo pilietybė (ESTT sprendimo byloje C-80/19 37–39 punktai).

12. Byloje rašytiniais įrodymais nustatyta, kad pareiškėja M. B. yra palikėjo R. N., mirusio 2023-11-11, dukterėčia. Joniškio rajono notarų biuro notarė L. S. 2024-12-12 Nutarimu dėl atsisakymo atlikti notarinį veiksma nutarė atsisakyti priimti M. B. pareiškimą dėl palikimo priėmimo ir vesti paveldėjimo bylą bei išduoti paveldėjimo teisės pagal įstatymą liudijimą į nekilnojamąjį turtą, esantį Lietuvos Respublikoje Joniškio rajono savivaldybėje, priklausančią M. B. dėdei R. N., kadangi palikėjas 2013-05-29 deklaravo išvykimą į Ispaniją, kur 2023-11-11 mirė, duomenų apie tai, kad palikėjo glaudesnis ryšys buvo su Lietuva ir jo asmeninių ir socialinių interesų centras buvo Lietuva, neturi, todėl paveldėjimo byla galėtų būti vedama Lietuvos Respublikoje tik esant teismo sprendimui, kad R. N. palikimo atsiradimo vieta yra Lietuvoje. Gyventojų registro 2024-10-04 pažyma Nr. GR.3A-8917 apie asmens duomenis nustatyta, kad R. N. gyvenamąją vietą nuo 2011-01-17 iki 2013-05-28 deklaravo adresu: (*neskelbtina*); buvo išvykęs į užsienio valstybę Ispaniją nuo 2013-05-29 iki 2023-11-11, nevedęs, duomenų apie vaikus, nėra. Iš 2024-07-09 Mirties įrašo Nr. 693 nustatyta, kad R. N. mirė 2023-11-11, mirties vieta Ispanija, Gandija, Valensija. Iš 2025-02-18 Notariato ir registrų generalinio subdirektorato išduotos pažymos nustatyta, kad R. N. nėra Ispanijoje sudaręs testamentą. Iš nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išrašo nustatyta, kad R. N. nuosavybės teise Joniškio r. sav. turėjo nekilnojamojo turto – žemės sklypų ir gyvenamąjį namą su priklausiniais. Iš privačios žemės nuomos sutarčių nustatyta, kad R. N. buvo išnuomavęs jam priklausančią 6 ha žemės sklypą Skilvionių ŽŪB, nuomos sđutartis galioja iki 2027 m. R. N. 2013-12-06 buvo sudaręs įgaliojimą, kuriuo įgaliojo seserį I. G. atstovauti visus jo interesus.

13. Iš pareiškėjos bei liudytojų paaiškinimų teismo posėdžio metu nustatyta, kad palikėjas palaikė artimus santykius su savo brolio žmona L. N., kuri, žinodama, kad palikėjas turi finansinių sunkumų, pakvietė jį atvykti į Ispaniją užsidirbti pinigų ir pažadėjo surasti jam darbą. 2013 m. R. N. išvyko užsidirbti pinigų į Ispaniją, kur jis visą laikotarpį dirbo įvairius darbus, t. y. žemės ūkio ir statybų sektoriuose. Nustatyta, kad R. N. nevyko dirbti nuolatinio darbo į Ispaniją, kas rodytų jo siekį įsikurti konkrečioje vietoje. Priešingai, jis dirbo sezoninius darbus visoje Ispanijoje, neapsistojo vienoje gyvenamojoje vietoje, o keitė miestus pagal tuo metu dirbamą darbą. 2015 m. R. N. buvo grįžęs į Lietuvą su tikslu susirasti darbą, tačiau nesėkmingai, kas paskatino jį vėl grįžti dirbti į Ispaniją. Palikėjas, dirbdamas beveik dešimt metų Ispanijoje, neįsigijo kito nekilnojamojo turto, kas rodytų jo siekį įsikurti Ispanijoje. Be to, Palikėjas nebuvo sudaręs testamentą Ispanijoje dėl savo turto palikimo, taip susiejant savo asmeninių interesų centrą su šia šalimi. Atvirkščiai, R. N. veiksmai rodo jo asmeninių interesų centrą Lietuvoje - 2014 m. sudarė jam priklausančios dirbamos žemės nuomos sutartį su Joniškio rajono Skilvionių žemės ūkio bendrove, kurios pagrindu išnuomojo 6 ha žemės sklypą. Ši sutartis vėliau buvo pratęsta iki 2022 m., o galiausiai iki 2027 m., kas rodo, jog nuomininkas naudojasi šiuo žemės sklypu iki šios dienos. Pinigai už minėto žemės sklypo nuomą,

kol buvo gyva palikėjo sesuo I. G., buvo mokami jai grynais pinigais. Kai 2018 m. palikėjo sesuo I. G. mirė, žemės sklypo nuompinigiai buvo pervedami Palikėjui į banko sąskaitą Ispanijoje. Tuo tarpu, gyvenamojo namo ir pagalbinių ūkinių pastatų, esančių adresu (*neskelbtina*), priežiūra ir išlaikymu rūpinosi palikėjo sesuo I. G., kuriai R. N. parašė įgaliojimą, suteikiant teisę I. G. atstovauti jo interesus nuomojant jam priklausantį nekilnojamą turtą bei sprendžiant turto priežiūros ir išlaikymo klausimus. Žemės sklypą, esantį adresu (*neskelbtina*), pagal susitarimą prižiūri kaimyninio žemės sklypo savininkas R. B. Liudytojų paaiškinimais nustatyta, kad R. N. kiekvienais metais bent mėnesiui grįždavo į Lietuvą aplankyti savo artimųjų, t. y. sesers I. G., sūnėno ir dukterėčios, be to, nuolatos susisiekdavo telefonu su artimaisiais Lietuvoje. Pareiškėja yra R. N. dukterėčia, todėl kaip įstatyminė įpėdinė turi teisę paveldėti palikėjo turtą. Tuo tarpu niekas iš įpėdinių nesikreipė į notarą su pareiškimu dėl palikimo priėmimo po palikėjo mirties. Bylos medžiaga neginčytinai nustatyta, kad palikėjas, Lietuvos Respublikos pilietis, mirties dieną gyveno Ispanijoje, tačiau nenutraukė ryšių su gimtąja šalimi, kur turėjo nuosavybės teise nekilnojamojo turto, kito turto Ispanijoje neturėjo, palikėjas nebuvo praradęs ryšio su Lietuva ir joje lankydavosi.

14. Atsižvelgiant į visas išdėstytas aplinkybes, vadovaujantis protingumo ir sąžiningumo principais, įtvirtintais CK 1.5 straipsnyje, ir atsižvelgiant į tai, kad palikėjas kitoje valstybėje neturėjo turto, jos turtas registruotas tik Lietuvoje, pareiškimas tenkintinas ir nustatytina, kad po R. N. palikimo atsiradimo vieta yra Lietuvos Respublikoje.

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 5.4 straipsniu, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 444 straipsnio 2 dalies 8 punktu ir 448 straipsniu,

n u s p r e n d ž i a :

pareiškimą tenkinti.

Nustatyti, kad R. N., a. k. (*neskelbtina*), mirusio 2023 m. lapkričio 11 d., palikimo atsiradimo vieta yra Lietuvos Respublikoje.

Sprendimas per 30 dienų nuo jo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas Šiaulių apygardos teismui apeliacine tvarka, skundą paduodant per Šiaulių apylinkės teismo Radviliškio rūmus.

Teisėja

Edita Jusevičienė